

הנמצא במעו בעלת מום.

דבר פדא סבר, כיון דאימיה לא⁽⁵²⁵⁾ קדוש גופה אלא לדמי, איהו נמי לא קדיש אלא לדמי. ואילו רבי יוחנן סבר, עובר לאו ירק אמו הוא, ואף על גב דאימיה לא קדשה לגופה, ולד מיהא קדיש לגופיה.

שינונו במשנתנו: אמר רבי יוסי: והלא במוקדשין האומר "רגלה של זו עולה" — כולה עולה.

הגמרא מביאה ברייתא, ובה מבוארת יא-ב מחלוקת תנאים בהאומר "רגלה של זו עולה" — אם מתפשטת הקדושה בכל הבהמה.

תנו רבנן: יכול האומר "רגלה של זו עולה", תהא כולה עולה? (526) תלמוד לומר [ויקרא כז] "ואם בהמה אשר יקריבו ממנה קרבן לה", כל אשר יתן ממנו לה, יהיה קדוש". ודרשינן, אם יקדישו אבר מבהמה, יהיה "ממנו לה", שרק אותו אבר שהוקדש יהיה

אליעזר בטריפה ויוצא דופן, מבאר דבריו גם לגבי כלאים טומטום ואנדרוגינוס, וכה הם דבריו:

אבל כלאים וטומטום ואנדרוגינוס הפסולים מעת יצירתם במעי אמם, אי אתה מוצא, שמקדיש אותם, ותחול עליהם קדושת הגוף, אלא בולדי קדישם, שהוקדשה אמן כשהיתה ריקנית, ונתעברה וילדה כלאים טומטום ואנדרוגינוס, ורבי אליעזר סובר כרבי יהודה, שהיה אומר: הולד עושה תמורה.

ונדייק: הלן הוא, אלו הן שאינן עושין תמורה. משום דלא קדיש גופיהו, מחמת היותם פסולי הקרבה, אבל עוברין אחרים, שאינם פסולי הקרבה — קדושין, וקשה לבר פדא⁽⁵²⁴⁾ הסובר שלא חלה קדושה על העובר?

אמר אביי: אכן, תם במעי תמימה, דברי הכל קדיש גופיה.

אלא, כי פליגי בר פדא ורבי יוחנן, בתם

וקושית הגמרא היא מיוצא דופן בלבד שעליו אמר רבי מאיר שהוא קדוש קדושת הגוף ואינו עושה תמורה. ועיין הערה הבאה.

525. גירסת השיטה מקובצת.

526. הגרי"ז מבאר, שאין כאן סברא לומר שהקדושה מתפשטת על כולה, אלא, דברי רבי מאיר ורבי יהודה הם כנגד דברי רבי יוסי ורבי שמעון הלומדים מדרשת המקרא שהקדושה מתפשטת אפילו במקדיש דבר שאין הנשמה תלויה בו, ועל דברים אלו אמרו רבי מאיר ורבי יהודה שהם דורשים הדרשה באופן אחר. ועיין בקהלות יעקב [סימן ה] המבאר על פי דברי המקנה קידושין [ז א].

524. המפרשים [עיין רש"י וקרני ראם ועולת שלמה] התקשו בהבנת הדברים. מנין למקשן לדייק כן? הלא אפשר לפרש כפשוטו: אלו הפסולים — אינם עושים תמורה אפילו אחרי לידתן, ואילו שאר ולדות [אליבא דרבי יהודה] עושין תמורה מאבראי, דהיינו אחרי לידתן. וכל זה בולדות קדישים הקדושים מ"כח" אמן, אבל במקדיש את העובר — לא חלה קדושת פה על העובר, כדברי בר פדא. ומהי הקושיא על בר פדא?

קדוש לה', ולא יהיה כולו קדוש לה'.

יכול תיפדה אותה בהמה שהוקדש אבר ממנה על ידי פדיון קדושת האבר (527) ותצא לחולין? תלמוד לומר "יהיה קודש", אותו אבר יהיה קודש, ללא אפשרות פדיון! (528)

הא כיצד? מה יעשה באותה בהמה, והרי אם ישחטנה בעזרה, יש כאן חולין בעזרה, ואם ישחטנה בחוץ, הרי יש כאן קדשים (529).

תמכר כולה לצרכי עולות, כלומר, למי שנדר עולה [ובהמשך יבואר], ודמיה חולין — חוץ מדמי אותו (530) אבר שבה, שלא יקח דמיו, הואיל וכבר הוקדש ואינו שלו ואינו רשאי למוכרו. ושאר גוף הבהמה רשאי למכור, שהרי לא הוקדש (531).

אלו הם דברי רבי מאיר ורבי יהודה.

רבי (532) יוסי ורבי שמעון אומרים: מנין אנו למדים, לאומר "רגלה של זו עולה", שכולה

עולה? שנאמר "כל אשר יתן ממנו לה'", אפילו אם מקדיש "ממנו", והיינו: חלק ממנו. והיה לה לתורה לכתוב "כל אשר יתן ממנו לה' קדש". וכשהוא אומר, "יהיה" קודש, ללמדנו: לרבות את כולה, (533) שכל הבהמה תהיה קדושה.

אמר מר, שנינו בכרייתא בדברי רבי מאיר ורבי יהודה: תמכר לצרכי עולות.

ומקשינן [לפי לשון ראשון, והיא לשון בבלי]: איך יביא אותו הקונה לחובתו, והא קמיתו, הרי מביא, בהמה מחוסרת אבר, שהרי אותו אבר אינו שלו, אלא להתחייבות המוכר הוא קרב, נמצא שלוקח זה לא הקריב עולה שלימה, ואיך יצא ידי חובתו בעולה זו — הרי נדר להקריב בהמה שלימה?

ומתריצין: אמר רבא: לא ימכרנו למי שנדר בסתם "הרי עלי עולה", שכוונתו לבהמה שלימה, אלא באומר, כלומר, ימכרנו למי

527. כן מפרש רש"י במסכת חולין [סט ב] ועיין חק נתן.

אבל רבינו גרשום [ערכין ה א] מבאר: יכול תצא כל הבהמה לחולין? תלמוד לומר "יהיה", בהיותה תהא בקדושתה תהא. הא כיצד [כלומר, איך תחול הקדושה על כל הבהמה, הרי לא הוקדש ממנה אלא אבר אחד]? תימכר לצרכי עולה וכולחו [כלומר, התורה מחייבתו למכור].

על שיטת רש"י מקשה הגרי"ז: למה עלה על הדעת לומר שאותו אבר קדוש קדושת דמים בלבד, וכי על קדושת דמים צריך דרשת הכתובים שיכול להקדיש אבר אחד?! הלא בפשטות באה הדרשה לומר שהוא קדוש קדושת הגוף?

528. עיין בשו"ת אחיעזר [חלק ג סימן נו].

529. לשון המאירי קידושין שם.

530. הרש"ש.

531. רש"י חולין [שם] וערכין [ה א] ועיין במאירי שם.

532. גירסת השיטה מקובצת והגר"א.

533. רש"י חולין שם.

שאמר "הרי עלי עולה בחייה", דהיינו: להקריב כל האברין שחיות הבהמה תלויות בהן [אבר שהנשמה תלויה בו⁽⁵³⁴⁾]. ואכן, כאשר מקריב בהמה זו, הוא מקריב כל האברין שחיות הבהמה תלויה בהן, שהרי המוכר לא הקדיש אלא הרגל מן הארכובה ולמטה⁽⁵³⁵⁾ והוא מקום שאם נחתכת שם הרגל לא נעשית הבהמה טריפה.

ובודאי מדובר במקדיש אבר שאין הנשמה תלויה בו, שהרי במקדיש אבר שהנשמה תלויה בו מודה רבי יהודה [ורבי מאיר] שפשטה קדושה בכלה, וכולה קודש ואינו יכול למוכרה.

לישנא אחרינא [והיא לשון הירושלמי]: **והא**

מיייתי, הרי לוקח זה מביא, בהמה דמקדיש גופא כי ליתיה כולה לדידיה, שאין כל הגוף שלו? כמבואר.

ומתרצינן: **אמר רבא**: מדובר כגון: **דאמר** המוכר "כזוזא, שוה זוז, מן הדא בהמה, מן בהמה זו⁽⁵³⁶⁾ — לעולה". ולא נדר יותר מזוז, ולבסוף הרי קנה יותר מזוז⁽⁵³⁷⁾. הלכך, יצא ידי חובתו, שהרי לא נדר עולה שלימה.

למדנו לעיל שרבי יהודה מודה⁽⁵³⁸⁾ במקדיש "אבר שהנשמה תלויה בו" שכולה קודש והקדושה מתפשטת על פני כולה. הגמרא דנה בהגדרת "אבר שהנשמה תלויה בו".

אמר רב חסדא: מודה רבי יהודה⁽⁵³⁹⁾.

538. כתב השיטה מקובצת: הטעם שרבי יהודה מודה הוא, או מדרשת המקרא [כנראה הכוונה, שרבי יהודה מודה לדרשת רבי יוסי מ"היה", שכל הבהמה קדושה, אלא שסובר שהדברים אמורים רק בהקדיש אבר שהנשמה תלויה בו ועיין תוס' קידושין [ז א] ובחידושי הגרי"ז]. או מסברא, הואיל וכל חיותו של הבהמה תלויה בו — הוי כאילו הקדיש כולה. וכן מבואר בריטב"א [קידושין שם] שהוא סברא בעלמא.

ומוסיף השיטה מקובצת: אך על פי שיש לומר שהתורה מחדשת שהאבר עצמו קדוש, ולא שהקדושה תפשט, מכל מקום, הואיל ו"שקולין הם", כלומר, שתי הדרשות נלמדים היטב — אפשר ללמוד שתיהן. [והוא כלל בדרשות המקרא, כמבואר במקום אחר. ראה בבא קמא ג א, נזיר נח ב, ועוד].

ועיין בלחם משנה [הלכות ערכין פרק ה הלכה יד] המבאר שיטת רש"י, ומתוך דבריו משמע שסובר שאבר שהנשמה תלויה בו לא נלמד ממקרא אלא מסברא, לרבי יהודה.

539. ברור שהכוונה לרבי יהודה ובר זוגיה

534. המושג "אבר שהנשמה תלויה בו", שהוא קובע את מהות כל חלקי הגוף — הוא משנה מפורשת במסכת ערכין [כ א]. ועיין שם בתוס' [ד"ה לאתיין] למה נקטו כדוגמא את טריפות הרגל מתוך שאר שמונה עשרה טריפות.

535. עיין משנה וגמרא חולין [עו אב], ויש שם כמה פירושים במקום שאם נחתך שם איננה טריפה.

536. הרש"ש מעיר, שאינו מדויק כל כך, כי איך יכול להקדיש דבר שאינו שלו? ועיין ברמב"ם שכתב: והוא שיהיה זה המחוייב עולה שקנה אותה — נדר עולה בדמים קצובים.

משמע שהרמב"ם מפרש: שאמר "הרי עלי עולה בשוה זוז", ולא הקדיש את הבהמה. וכן משמע מדברי הראב"ד בפירושו על התורה כהנים.

537. על פי הגר"א.

במקדיש דבר שעושה אותה טריפה, שאם ינטל אותו אבר — אסורה הבהמה באכילה משום איסור טריפה. ובו מודה רבי יהודה שפשטה הקדושה בכולה.

רבא אמר: בדבר העושה אותה טריפה — לא מודה רבי יהודה, אלא: **בדבר** שאם ינטל ממנה — **עושה אותה נבילה**, והבהמה אסורה באכילה משום איסור נבילה, ומטמאה טומאת נבילות. כגון: שניטל הירך וחלל שלה. ובהמשך יבואר טעם מחלקותם.

ורב ששת אמר: מודה רבי יהודה בהקדיש דבר שאם ינטל ממנה — **היא מתה מיד**, כגון (540): הלב או הוושט.

ודנה הגמרא: **מאי איכא בין רב חסדא האומר:** דבר שעושה אותו טריפה, לבין **רבא האומר:** דבר שעושה אותה נבילה. כלומר, במה נחלקו?

איכא בינייהו, נחלקו בדברי רבי אלעזר. **דאמר רבי אלעזר:** ניטל הירך (541) וחללה שלה עד שהבהמה תראה חסרה כשתרביץ (542) — **נבילה היא**, אף על פי שהיא עדיין חיה — **כמתה היא**, ומטמאה טומאת נבילות —

רבא סבר לה כמו רבי אלעזר (543), הילכך, אם הקדיש ירך וחלל שלה, הוי דבר שהנשמה תלויה בו, ומודה בו רבי יהודה —

ורב ששת לא סבר לה כרבי אלעזר, וסובר (544) שאפשר לה לחיות, ואין זה דבר שהנשמה תלויה בו. הילכך, הגדיר ואמר "בדבר שהיא מתה", כגון הלב או הוושט.

מיתבי, הגמרא מביאה ברייתא להוכיח

רבא אמר: בדבר העושה אותה טריפה — לא מודה רבי יהודה, אלא: **בדבר** שאם ינטל ממנה — **עושה אותה נבילה**, והבהמה אסורה באכילה משום איסור נבילה, ומטמאה טומאת נבילות. כגון: שניטל הירך וחלל שלה. ובהמשך יבואר טעם מחלקותם.

ורב ששת אמר: מודה רבי יהודה בהקדיש דבר שאם ינטל ממנה — **היא מתה מיד**, כגון (540): הלב או הוושט.

ודנה הגמרא: **מאי איכא בין רב חסדא האומר:** דבר שעושה אותו טריפה, לבין **רבא האומר:** דבר שעושה אותה נבילה. כלומר, במה נחלקו?

איכא בינייהו, נחלקו במחלוקת שנחלקו בה חכמים [חולין מב א] אם "טריפה חיה". כלומר, כל אותן הטריפות שנשנו שם, האם כשלקתה הבהמה באחת מהן — סופה למות מטריפות זו־

רב חסדא סבר לה כמו מאן דאמר "טריפה

543. כתב הרש"ש, שאין צריך לומר שרבא סובר כרבי אלעזר ואילו רב ששת חולק, ואין כאן מחלוקת לדינא. אלא, רבא מבאר את הגדרת אבר שהנשמה תלויה בו אליבא דרבי יהודה באופן זה, ורב ששת מגדירו בהגדרה אחרת. ועיין שם מה שמתרץ על פי ביאור זה. וכדבריו מפורש בספר יראים סימן קמא, והיראים כתב כן לתרץ קושית התוס'.

544. לפי הגר"א, ועיין רש"ש בהערה הקודמת.

והוא רבי מאיר. וכן הוא פשוט לשון הגמרא בערכין [ה א, ועיין שם ברש"י ד"ה ואפילו] ובקידושין [שם].

540. על פי השיטה מקובצת וצאן קדשים.

541. גירסת השיטה מקובצת.

542. ומבואר בחולין [כא א].

שרבי יהודה לא הודה ב"דבר שהנשמה תלויה בו".

דנניא, אמר רבי: נראין דברי רבי יהודה, הסובר שהאבר בלבד קדוש, ולא נתפשטה הקדושה, בהקדיש דבר שאין הנשמה תלויה בו. ונראין דברי רבי יוסי האומר שכל הבהמה קדושה, בהקדיש דבר שהנשמה תלויה בו.

המקשן הבין דברי רבי "נראין דברי רבי יהודה" ו"נראין דברי רבי יוסי" — שרבי נוקט דעה אמצעית, ומכריע מסברתו כרבי יהודה בדבר שאין הנשמה תלויה בו, וכרבי יוסי בדבר שהנשמה תלויה בו. על כן, מדייק מסוף דברי רבי: האם לאו⁽⁵⁴⁵⁾ משמעות דבריו: מכלל דברי רבי יוסי פליג עליה דרבי יהודה אפילו בדבר שאין הנשמה תלויה בו ורבי יהודה חולק על רבי יוסי אפילו בדבר שהנשמה תלויה בו?

ועתה, בשלמא, מובנת הכרעת רבי באמרו "נראין דברי רבי יהודה בדבר שאין הנשמה תלויה בו", דהא⁽⁵⁴⁶⁾ פליג עליה רבי יוסי, וסובר שכולה קודש, ורבי מכריע כרבי יהודה.

אלא, קשה הכרעת רבי באמרו "נראין דברי רבי יוסי בדבר שהנשמה תלויה בו", ומה הכרעה היא זו, הלא [לדברי רב חסדא, רבא ורב ששת] מעולם לא נחלק רבי יהודה בדבר שהנשמה תלויה בו?

האם לאו, מכלל דברי רבי נשמע, דפליג עליה רבי יהודה, וסובר שאפילו בהקדיש דבר שהנשמה תלויה בו — אינה כולה קודש?!

ותיובתא דכולהו, וקשה על כל האמוראים: רב חסדא, רבא ורב ששת!

ומתרצינן: לא כן מתפרשים דברי רבי! ואינה הכרעת רבי, אלא, חסורי מיחסרא והבי קתני⁽⁵⁴⁷⁾, וכך הם דברי רבי בסיפא: נראין דברי רבי יוסי לרבי יהודה, רבי יהודה מודה לרבי יוסי — בדבר שהנשמה תלויה בו, שהרי אף רבי יהודה לא נחלק עליו אלא בדבר שאין הנשמה תלויה בו, אבל בדבר שהנשמה תלויה בו — מודי ליה. כדברי רב חסדא, רבא ורב ששת.

רבא מיבעי ליה אם בעוף גם כן אמר רבי

רבי יוסי אפילו בדבר שאין הנשמה תלויה בו, כנ"ל — אלמא בתרומיהו פליגי, דרבי יהודה ורבי יוסי נחלקו בין בדבר שהנשמה תלויה בו ובין בדבר שאין הנשמה תלויה בו. ועתה מכריע רבי, כנ"ל.

546. גירסת השיטה מקובצת.

547. מלשון הגמרא משמע שהוא תיקון לשון

545. לשון הגמרא קשה, וזו הגירסא בשיטה מקובצת בהשמטות: מדקאמר "נראין דברי רבי יהודה בדבר שאין הנשמה תלויה בו" — מכלל דפליג רבי יהודה אפילו בדבר שהנשמה תלויה בו. שאם לא כן, ורבי יהודה לא אמר אלא בדבר שאין הנשמה תלויה בו, ולמה צריך להכריע ולומר "נראין דבריו" רק באופן זה, הרי רק באופן זה אמר רבי יהודה דבריו? וכן מדקאמר "נראין דברי רבי יוסי בדבר שהנשמה תלויה בו" — מכלל דפליג

יוסי⁽⁵⁴⁸⁾ דין התפשטות הקדושה. כגון: הקדיש רגל של תור או בן יונה — האם מתפשטת הקדושה על כל העוף. ובהמשך יבואר צדדי הספק, והטעם לחלק בין עוף לבהמה.

בעי רבא: בעוף מהו?

האם אמרין "בהמה" אמר רחמנא, באותו מקרא שממנו דרש רבי יוסי שהקדושה מתפשטת על כולה — נאמר "בהמה", והא לאו בהמה היא, ויש לומר שבא למעט עוף.

או דילמא, יתכן לומר, כיון שגם "קרבן" אמר רחמנא, שם נאמר גם "קרבן" [ואם בהמה אשר יקריבו ממה קרבן לה' — כל אשר יתן ממנו לה' יהיה קודש] והא, ועוף זה, נמי קרבן הוא, והתורה לא מיעטתו?

ומסקינן: תיקו!

רבא מיבעיא ליה איבעיא אחרת. וגם איבעיא זו היא אליבא דרבי יוסי⁽⁵⁴⁹⁾ הסובר דין התפשטות קדושה.

הברייתא. אבל ברש"י משמע שהוא פירוש דברי רבי.

548. כן כתב רש"י. ולכאורה משמע מדבריו שלרבי יהודה לא מיבעיא ליה, אף על פי שיתכן למיבעי בהקדיש אבר שהנשמה תלויה בו בעוף — מהו. ועיין ברש"ש ובקדשי דוד ובחידושי הגרי"ז המבארים הכרח רש"י לסבור כן. משום שלרבי יהודה דין התפשטות הקדושה באבר שהנשמה תלויה בו הוא סברא בעלמא, וסברא זו שייכת בעוף כמו בבהמה. מה שאין כן לרבי יוסי הלומד כל הלכות התפשטות הקדושה מדרשת המקרא — יתכן למיבעי, היות ובמקרא נאמר "בהמה". ועיין בפני יהושע [קידושין שם] ואבני מילואים [סימן לא ס"ק יח]. ועיין בקהלות יעקב [סימן ה].

אבל כבר העירו הכסף משנה והברכת הזבח שהרמב"ם חולק, ומפרש בעיית רבא אפילו אליבא דרבי יהודה.

וזה לשון הרמב"ם [פרק טו מהלכות מעשה הקרבנות הלכה ב]: האומר "ידה של זו עולה" או "רגלה של זו עולה" — תמכר לחייבי עולות ודמיה חולין חוץ מדמי אותו אבר... האומר "לבה או ראשה של זו עולה", הואיל ודבר שהנשמה תלויה בו הוא — כולה עולה. הקדיש

אבר אחד מן העוף — הרי זה ספק אם נתקדש כולו או לא נתקדש.

והיינו, שהרמב"ם פוסק כרבי יהודה, וכיון שהגמרא לא פשטה בעיית רבא — השאירה בספק.

הכסף משנה מבאר דעת הרמב"ם בעוף, שמדובר דוקא בהקדיש אבר שהנשמה תלויה בו, וכבר העירו הלחם משנה והחק נתן והשפת אמת שלא משמע כן ברמב"ם ומסתיימת לשונו משמע אפילו בשאר אברים.

ומבארים, שהרמב"ם סובר, שדוקא בבהמה מיעטה התורה "ממנו" ולא כולה, אבל בעוף [להצד של האיבעיא שלא דוקא בהמה] לא מיעטה התורה, והלכך פשטה הקדושה בכלה, ובעוף אין חילוק בין אבר שהנשמה תלויה בו או שאר אברים, וכל הספק הוא אם נתמעט מבהמה או לא.

ועיין שם במפרשי הרמב"ם ובהלכות ערכין [פרק ח הלכה טו], ובחק נתן.

549. הרמב"ם לשיטתו הפוסק כרבי יהודה הביא בעיא זו.

וזה לשון הרמב"ם [פרק ה מהלכות ערכין הלכה יד] המקדיש בהמה תמימה לדמיה הרי זו נתקדש גופה. כיצד: האומר "דמי בהמה זו

לומר: כיוון דנחתא ליה קדושת דמים — נחתא ליה נמי קדושת הגוף. ומדאקדשיה לחד אבר — אקדשיה לכולה. כלומר, (550) האם סובר רבי יוסי דין התפשטות גם בקדושת דמים, והואיל והקדיש אבר אחד נתפשטה קדושת הדמים על כל הבהמה.

בעי רבא: הקדיש אבר לדמיו, שימכרנו ויביא בדמיו עולה, מהו, מה הדין, דתיחות [שתרד] ליה קדושת הגוף, לכל הבהמה, ותקרב עולה?

וצדדי האיבעיא הם: מי אמר, האם יש

על כולה, ואחר כך מדמים לקדושת הגוף. אבל ברש"י שם ד"ה הקדיש כתב כמו גירסת הגמרא כאן.

ועיין שיטה מקובצת [אות יד] הגורס בגמרא להיפך, ויתכן שהיה לפני רש"י גירסא זו.

ביאור הגרי"ז

ומבאר הגרי"ז שבאמת אין נפקא מינה באיזה מיגו להתחיל, כי בכל אופן שני המיגויים תלויים זה בזה. ולא יתכן אחד בלי השני. וכן מבאר החזון איש [הלכות בכורות סימן יח ס"ק יט] והיינו: משום שבהקדיש אבר אחד לקדושת דמים — לא יתכן לומר מיגו אחד בפני עצמו בלי שיצורף אליו מיגו השני. שהרי בקדושת דמים אין שום דרשת המקרא שתתפשט הקדושה. ומפורש בגמרא ערכין [שם] שאין דין התפשטות בקדושת דמים, הלכך צריך להחליט שחלה קדושת הגוף, ואחרי שהוא קדוש בקדושת הגוף יתכן לומר דין התפשטות. ומאידך, לא יתכן לומר על אבר אחד דין נחתא קדושת הגוף" שהרי אותו אבר אינו ראוי להיקרב, אלא אם יוקדם לו התפשטות הקדושה על כל הבהמה, ואז יתכן לומר שחלה קדושת הגוף —

נמצא, שכל מיגו בפני עצמו אינו פועל כלום על שאר הבהמה, ורק בהצטרפות שני המיגויים יתכן לומר שכולה קדושה קדושת הגוף.

ולדעת הגרי"ז, זוהי בעית הגמרא, אם אפשר לצרף שני מיגויים בשעה שכל אחד בפני עצמו אינו פועל כלום. ועיין שם בערכין ברש"י ד"ה הא שכתב "דתרי מיגו לא אמרינן יחד"

הקדש למזבח" — היא עצמה תקרב. הקדיש אבר מאבריה לדמיו ואמר "דמי רגלה של פרה זו הקדש למזבח" הרי זה ספק אם פשטה קדושה בכולה או לא פשטה. ולפיכך תקרב ולא תפדה.

ולכאורה, הלא לרבי יהודה אין ספק, ובודאי לא פשטה הקדושה בכולה?

הברכת הזבח טוען, שמדובר באבר שהנשמה תלויה בו, שלדעת רבי יהודה נתפשטה הקדושה. אבל כבר הקשו עליו מפרשי הרמב"ם שזה לא יתכן שהרי הרמב"ם סתם וכתב "רגלה" של פרה זו?

הכסף משנה מבאר, שהרמב"ם מחלק בין קדושת הגוף לקדושת דמים: אף על גב דלרבי מאיר ורבי יהודה כי אמר רגלה של זו עולה לא פשטה קדושה בכולה, היינו, במקדיש אותו אבר קדושת הגוף, דכיון דאותו אבר אין הנשמה תלויה בו ואינו ראוי ליקרא עולה — לא חלה עליו קדושה ליקרב עולה, והיאך תפשוט הקדושה בכולה? משום הכי מעטיה קרא — אבל כשמקדיש אבר קדושת דמים, אף על פי שאין הנשמה תלויה בו — חלה עליו קדושה לדמיו, כיון שקדושת דמים יכולה לחול על כל דבר — ויתכן למיבעי אי אמרינן מיגו דאקדשיה לחד אבר — אקדשיה לכוליה. ועיין בלחם משנה באריכות.

550. כן מבאר רש"י כאן, וכן במסכת ערכין [ה' ד"ה הא]. ועיין רש"ש המעיר שרש"י הפך ה"מיגויים", ומקודם הביא מגו מקדושת האבר

הנ"ל: הואיל והוא עצמו ראוי לעולה — יקרב הוא עצמו לעולה. ומה קא מיבעיא ליה, הלא ודאי ירדה לה קדושת הגוף⁽⁵⁵¹⁾?

ומתריצין: **התם דאקדישה לכוליה**, לקדושת דמים, ואין צורך אלא ב"מיגו" אחד, הלכך אמר רבא שקדוש קדושת הגוף, אבל **הכא דאקדיש**⁽⁵⁵²⁾ **חד אבר**, ואנו זקוקים לשני "מיגו" כדי שתחול על כולה קדושת הגוף —

ועל כך מיבעי ליה לרבא: **מאי**, מהי ההלכה, האם אפילו בשני "מיגו" אמר רבי יוסי שכולה קודש.

ומסקינן: **תיקו!**

הגמרא מביאה איבעיא נוספת אליבא דרבי יהודה, הסובר שהאבר בלבד נתקדש.

בעי מיניה אביו⁽⁵⁵³⁾ **מרבה: הקדיש חד אבר** בקדושת הגוף למזבח — **מהו בנייה**, האם

ומיגו [מתוך] שירדה קדושת דמים על כל הבהמה ירדה לה גם קדושת הגוף. והטעם לומר כן, הוא: הואיל והיא עצמה ראויה להיקרב לעולה — למה לו למוכרה ולהביא בדמיה עולה. הלכך, מאיליו קדושת קדושת הגוף —

או דילמא, או שיתכן לומר: **חד מגו אמר** רבי יוסי, ואילו **תרי מגו**, שני "מיגו" — האחד, מיגו דחלה קדושה על האבר חל על כל הגוף, והשני, מיגו דירדה קדושת דמים על כולה ירדה גם קדושת הגוף על כולה, **לא אמר** רבי יוסי. ומהי ההלכה?

ותמהינן: מה קא מיבעיא ליה — **תפשוט ליה מדידיה**, הלא יכול לפשוט את האיבעיא מדבריו?!

דהא אמר רבא: הקדיש, איל זכר, הראוי לקרבן עולה, והקדישו **לדמיו** — **קדוש קדושת הגוף**, ואינו יכול למכרו. מטעם

במפורש?

א. הגר"א מתרץ, מה שאמרה הגמרא בבעיית רבא "מי אמר, תרי מגו לא אמר", אינם דברי רבא. ורבא לא אמר אלא "הקדיש אבר לדמיו, מהו", והגמרא מפרשת את האיבעיא.

והמקשן הבין שרבא מיבעי ליה רק אם אמרינן "מיגו" מקדושת דמים לקדושת מזבח, על כן הקשה "ותפשוט ליה מדידיה".

ועיין בשיטה מקובצת [בהשמטות] בשם ספרים ישנים, שלא גרסינן לכל אותה הגירסא "מי אמר, תרי מגו לא אמר". וכן כתב החזון איש [שם].

552. גירסת השיטה מקובצת.

553. גירסת השיטה מקובצת.

[והשיטה מקובצת מחק שם מלת יחד], ולדברי הגר"ז מבואר היטב.

והנה, דין "פשטה" ודין "נחתא" הם שני ענינים נפרדים. דין פשטה הוא **במעשה ההקדש** דהוי כאילו הקדיש המקדיש בקדושת פיו כל הבהמה. ואילו דין נחתא הוא דין **חפצא**, שחפץ שהוקדש לקדושת דמים חלה עליו קדושת הגוף מאיליו.

ולכאורה, איך יתכן להצטרף מעשה הנעשה מאיליו למעשה הנעשה באמרי פיו. וכן להיפך? וצריך לומר שבמגו דנחתא יש שני דינים א. בחפץ ב. גם במעשה.

551. הקשו המפרשים, עיין תוס' בשיטה מקובצת [אות יז] ושיטה מקובצת בהשמטות: מהי קושיית המקשן, וכי לא ידע לחלק בין שני מיגו למגו אחד, הלא בבעייתו אמר כן רבא

ויש ללמוד מכך, שהוא הדין בבהמה זו, שחלקה הוקדש וחלקה נשאר חולין, והקדש וחולין שותפין בה, שהיא מותרת בגיזה.

ודחינן: משם אין לפשוט, כי **התם**, לא נחתא ליה קדושה כלל, ואינה קדושה בשום קדושה אף לא חלקו של ישראל, כיון ש"שותפות עכו"ם פוטר מן הבכורה", הלכך מותרת בגיזה. מה שאין כן **הבא**, נחתא ליה קדושה לאותו אבר, ועליו מיבעי ליה אם אסור בגיזה.

לישנא אהרינא, (555) דחינן, משם אין לפשוט, כי **התם**, אין בידו להקדישו, את חלקו בשותפות, אפילו אם ירצה, הואיל ויש לעכו"ם שותפות בו. אבל **הבא**, בידו להקדישו לאותו אבר, והקדישו, ועליו מיבעי ליה אם אסור בגיזה.

והאיבעיא לא נפשטה!

אותו אבר אסור בגיזה כדין קדשים האסורים בגיזה, או שמותר לגזוז אותו?

והנה, אליבא דרבי יוסי — ודאי לא איבעיא ליה, כיון שלדבריו נתפשטה הקדושה בכל הבהמה, ברור שהיא אסורה בגיזה כקדשים גמורים.

וכן, על איסור עבודה בקדשים לא איבעיא ליה, כיון שאותו אבר קדוש, ואם יעביד את הבהמה — ייכחש אותו אבר. והאיבעיא היא רק לענין גיזה אליבא דרבי יהודה (554).

ופשטינן: תפשוט לך מהא, אפשר לפשוט מברייטא זו:

דתניא: אמרה תורה [דברים טו] "לא תגזז בכור צאנך", ודרשינן, "מצאנך", שהוא שלך, אינך גוזז. אבל אתה גוזז בשלך ושל אחרים, בכור שלך ושל עכו"ם. שאם יש לך בכור בשותפות עם העכו"ם — מותר לגוזזו.

554. מבואר לשיטת רש"י על פי השיטה מקובצת.

והנה לא נתבאר מה הם צדדי האיבעיא, ולמה יש צד לומר שמותר?

השפת אמת מבאר: כיון שיש לומר שאפילו אותו אבר אין בו איסור גיזה, רק היכא דכל הבהמה קדושה, שהרי כל הקדשים נלמדים מ"לא תגזז בכור צאנך", ואבר אחד לא נקרא "צאן".

ועדיין לא מבואר מאי שנא מעבודה שבו מדגיש רש"י במפורש שכולה אסורה מחמת אותו אבר, מוכח שלבעל האיבעיא היה פשוט שאיסור עבודה יתכן אפילו באבר אחד — ולמה לא יהיה שייך איסור גיזה על אבר אחד?

כל זה לשיטת רש"י, שאיבעית הגמרא היא

לענין גיזת אותו אבר בלבד. אבל מדברי הרמב"ם [פרק א מהלכות מעילה הלכה יג] משמע שהאיבעיא היא על גיזת שאר הבהמה אם נאסרה מחמת אותו אבר. ולדבריו פשוט לפרש צדדי האיבעיא כיון שסופו להקדיש כולו ובידו להקדישו, כמבואר בהמשך הגמרא. ועיין במפרשי הרמב"ם ובחק נתן באריכות. אבל השפת אמת אינו מבין למה יש סברא לומר שכבר עכשיו תיאסר גיזה בכל הבהמה?

555. בפשטות אין הבדל בין הלשונות, והיא אותה דחיה בשנינו לשון. וכן כתב הרב מתן בסתר. ועיין בדברי הגר"א בתוס'.

הגמרא מביאה בעיא נוספת.

בעא מיניה אבוי מרבה: (556) הקדיש (557) עורה, (558) את העור בלבד, מהו בעבודה? האם מותר לעבוד באותה בהמה?

בגיזה לא תיבעי לך, כי הגיזה לא מכחישה את העור, אבל עבודה מכחישה את העור, הילכך מיבעי ליה. וצדדי הספק יבוארו בגמרא.

ופשיט לו רבה: **תא שמע** ממה ששינוו בברייתא (והובאה לעיל י ב): **האומר "מה שבמעיה של זו עולה", מותרת בגיזה ואסורה בעבודה, מפני כחוש עובר שבה.** ויש ללמוד מכך, כשם שהעובר נכחש בעבודה, כן העור.

אמר ליה אבוי לרבה: מברייתא ההיא לא

תפשוט, **כי קתני**, במה שנתה הברייתא "אסורה בעבודה", **מדרבנן**, והאיבעיא שלי היא, האם היא אסורה בעבודה מדאורייתא, ואם יעבוד בה ילקה על הלאו (559) של "לא תעבוד בבכור שורך", הכולל כל הקדשים.

ומקשה לו רבה: **אי הכי**, אם הברייתא אוסרת בעבודה רק מדרבנן, **אפילו בגיזה נמי תיתסר!** (560)

אמר ליה אבוי: לעולם אסרה הברייתא מדרבנן, ויש הבדל בין גיזה לעבודה. כי עבודה, **דמיכחשא וולד**, גזרו בר רבנן. אבל גיזה, **דלא מיכחשא וולד**, (561) לא גזרו בה רבנן.

כל זה אמר בהקדיש את העובר, והבהמה אינה קדושה כלל. ובעייתי היא האם יש איסור גיזה דאורייתא בהקדיש את העור.

556. גירסת השיטה מקובצת.

557. לכאורה הבעיא היא בין בקדושת מזבח ובין בקדושת דמים, שגם היא אוסרת בעבודה, כמבואר לעיל [י ב].

558. בשיטה מקובצת גרס בשם ספרים אחרים: הקדיש עובר במעי בהמה — מהו בעבודה.

עוד מביא קושיא בשם גליון: למה לא מיבעיא ליה בהקדיש עורה — האם מתפשטת הקדושה על כל הבהמה, לרבי יוסי הסובר דין התפשטות. וצדדי האיבעיא הם: האם דוקא בגלל נאמר דין התפשטות, מפני שהיא ראויה להקרבה, מה שאין כן בעור.

לכאורה קשה: הרי העור הוא דבר שאם ינטל ממנה תהיה טריפה, והיא אחת מהטריפות ["גלודה"], ואם כן למה לא תפשט הקדושה? ומתרץ הגר"ח שהאיבעיא היא למאן דאמר "דבר שעושה אותו נבילה". ועל כן הוא מבאר,

שזהו הטעם שהרמב"ם לא הביא איבעיא זו, מפני שהרמב"ם פוסק [הלכות מעשי הקרבנות פרק טו הלכה ב] כמאן דאמר טריפה, ולדידיה אין ספק, והקדושה מתפשטת על כולה.

559. ואם הוא איסור תורה, אין לחלק בין מכחשא ללא מכחשא. **עולת שלמה.**

560. נראה לבאר השקלא וטריא של רבה ואבוי כך: רבה סבר, שהטעם שגזרו חכמים [אם אכן גזרו] הוא, שמא יבואו לעבוד גם בקדשים גמורים, ועל כך, מקשה: למה לא גזרו אפילו בגיזה?

וענה לו אבוי: חכמים לא מצאו לנכון לגזור אלא בדבר הדומה לאיסור דאורייתא, מה שאין כן בגיזה שאינה אפילו דומה לאיסור דאורייתא.

561. גירסת השיטה מקובצת.

והאיבעיא לא נפשטה!

הגמרא מביא איבעיא נוספת, לענין "חולין שנשחטו בעזרה" (562).

מעוברת, חוץ מעוברת, ולדברי הכל (564) אין העובר קדוש, ושחטה בפנים, מהו? האם אסור משום "חולין בעזרה", הואיל והולד הוא חולין, או לא?

בעא מיניה אביי מרב יוסף: היא שלמים, וולדה חולין, (563) כגון הקדיש בהמה

וכן (565) אם הקדיש בהמה ריקנית, ואחר כך נתעברה. והאיבעיא היא למען דאמר [לעיל

הקדושה על הולד. אבל כשאמר תחילה היא שלמים — חלה קדושה על הולד.

ולשון האיבעיא "היא שלמים וולדה חולין" אינה מדויקת, וצריך לומר "היא חולין ואמה שלמים".

564. כן כתב רש"י.

ולכאורה אינו "דברי הכל", ורק רבי יוחנן סובר "שיירו משוייר".

החק נתן מתרץ, שעתה לפי מסקנת הגמרא [בעמוד א] שבר פדא הודה לרבי יוחנן בתם במעי תמימה — הריהו מודה גם לרבי יוחנן ש"אם שיירו משוייר".

הגר"א סובר, שבר פדא מודה לרבי יוחנן [אפילו לפני שחזר בו?] באומר: "חוץ" מעוברת. ולכן מדייק רש"י ופירש "הקדיש בהמה מעוברת חוץ מעוברת".

הרש"ש מבאר על פי המבואר בהערה הבאה שהן שתי איבעיות, כלומר, שני אופנים שהולד הוא חולין, והאיבעיא השניה היא למאן דאמר בהייתן הן קדושין, לפיכך כתב רש"י שבאיבעיא ראשונה "לדברי הכל" קדוש הולד. כלומר, באופן זה לא נחלקו אם קדושין בהויתן או ממעי אמן. ואין כוונת רש"י למחלוקת רבי יוחנן ובר פדא, ואין הכי נמי שהאיבעיא הראשונה היא אליבא דרבי יוחנן הסובר "שיירו משוייר".

ועיין עולת שלמה.

565. מבואר על פי שו"ת הרשב"ש [סימן תפ"ט] ושיטה מקובצת בהשמטות ועוד

562. אמרה התורה [דברים יב] "כי ירחק ממך המקום אשר יבחר ה' אלהיך לשום שמו שם, וזבחת מבקרך ומצאנך אשר נתן ה' לך, כאשר צויתך. ואכלת בשערך בכל אות נפשך".

והיינו, התורה התירה לשחוט ולאכול חולין חוץ לעזרה, ואדרבה, דרשינן שאסור להביאן לעזרה, ודרשינן [קידושין נו ב]: בריחוק מקום אתה זובת, ואי אתה זובת בקירוב מקום, דהיינו: בעזרה.

ונחלקו תנאים [קידושין שם ועוד], אם הוי איסור דאורייתא או איסור דרבנן. ולרבי שמעון הסובר "לאו דאורייתא" נחלקו הראשונים [פסחים כב א] אם חכמים גזרו גם איסור הנאה או איסור אכילה בלבד, ויש שיטות הסוברים שלא גזרו חכמים אפילו איסור אכילה.

על כל פנים, מה שרש"י כתב כאן "ומחייב", כנראה כוונתו לאיסור אכילה והנאה, שהרי אין בו כרת כמבואר בקדושין שם, וכן אין בו מלקות כמבואר במשנה חולין [עח א], וגם על אכילתו אין לוקין, ועיין בפסחים [כד ב] ושם מבואר. וכנראה שרש"י נקט הלשון אגב האיבעיא הבאה. ועיין צאן קדשים, וכנראה סובר שרש"י דייק בלשונו, וסובר שחייבין מלקות על אכילתו. ועיין בהידושי הגרי"ז.

563. כתב השיטה מקובצת בהשמטות, שאפילו לרבי יוחנן [בסוגיא הקודמת] הסובר "שיירו משוייר" — צריך לומר שקודם השאיר את הולד לחולין, ואחר כך הקדיש את האם. כמבואר לעיל [י ב תוס' ד"ה ואודא] על פי הגמרא לקמן [כה א] שרק באופן זה לא חלה

אמר ליה רב יוסף: מי קרינא ביה, האם על כך אמרה התורה בפרשת שחוטאי חוץ [ויקרא יז] "והביאותם לח"?! הרי התורה חייבה על הבאה בחוץ כרת רק על הבאת קרבן שהיה לו להביאו בעזרה, והביאו בחוץ. אבל עובר זה, הרי אינו ראוי להקרב לקרבן?!

לישנא אחרינא, (567) **אמר ליה רב יוסף:** אמרה תורה [שם] "ואל פתח אוהל מועד לא הביאו להקריב קרבן לה", ונכרת האיש ההוא מקרב עמו". הילכך: **ראוי לפתח אוהל מועד, חייבין עליו, כששוחטו בחוץ. ושאיין** (568) **ראוי לאוהל מועד, כגון ודל שלמים זה, אין חייבין עליו בחוץ.**

מתניתין:

במשנה שלפנינו יתבארו כמה הלכות, בעיני תרומה, מקואות, טומאות ותמורה. ונשנו כאן אגב הסיפא בענין תמורה. (569)

איסורים גגילים בטלים בששים היתר. אבל התרומה "עולה" [מתבטלת] רק ביחס של אחד למאה. כיצד? סאה תרומה שנפלה למאה סאה של חולין [מין במינו], ונתערב הכל, מפריש מן הכל סאה אחת, ונותנה לכהן, והשאר מותר לזרים. נפלה סאה תרומה לפחות ממאה, נעשה הכל "מדומע",

עמוד א]: ולדי קדשים בהווייתן הן קדושין, וכל זמן שהוא במעי אמו לא נתקדש מ"כח" קדושת האם, והם חולין, ועתה, אם שחט את האם בעזרה, מי הוי חולין בעזרה, או לא?

אמר ליה רב יוסי לאביי: אינו חייב. כי מי קרינא ביה, האם על כך אמרה התורה [דברים יב] **"כי ירחק ממך המקום, וזבחת"?! הרי רק מדברי הכתוב הללו למדנו את האיסור לשחוט חולין בעזרה.** והרי באופנים הללו אינו יכול לשחוט בהמה זו אלא בעזרה, מחמת האם, שהיא שלמים. וכיון שחייב לשוחטה בעזרה, אינו עובר על איסור חולין בעזרה.

ושאל אביי את רב יוסף איבעיא נוספת בענין "שחוטאי חוץ". והוא האיסור לשחוט קדשים מחוץ לעזרה, מקום שחיתתן. והשוחט או העושה שאר עבודת הקרבנות בחוץ חייב כרת.

בעי מיניה אביי מרב יוסף: באופן שהאם היא חולין והקדיש ולדה לשלמים, למאן דאמר "קדושה חלה על העוברין", (566) **ושחטה לאם בחוץ — מהו? מי מיחייב עליו, האם חייב כרת על הולד משוב שחוטאי חוץ, או לא?**

תמימה. חק נתן.

567. וכתב הרב מתן בסתר שאין נפקא מינה בין הלשונות, ועיין בחידושי הגרי"ז.

568. גירסת השיטה מקובצת.

569. כן כתבו הרב קול הרמ"ז והתפארת ישראל.

מפרשים שהן שתי איבעיות, כלומר, שני אופנים שיתכן להיות הולד חולין והאם קדשים. ובהגהות מהר"ב מרנשבורג מגיה בדברי רש"י.

ועיין שם מה שמבואר פסקי הרמב"ם לפי פירוש זה.

566. אליבא דרבי יוחנן, ולבר פדא בתם במעי